

KÖNYVTÁRI ÉS DOKUMENTÁCIÓS SZABVÁNYOSÍTÁS

1. A szabványosítás célja és tárgya

A szabványosítás a munkaszervezésnek egyik fontos eszköze. Rendeltetését a szabványosításról szóló kormányrendelet a következőkben határozza meg: "...ismétlődő feladatok legkedvezőbb megoldása érdekében egységes megoldási módszerek meghatározása és ezek következtetes alkalmazása" [1]. A rendelet szerint a szabványosítás kiterjedhet

- a/ termékekre, termelvényekre, létesítményekre vonatkozó minőségi követelményekre, ideértve mindazokat a követelményeket, amelyek a termék stb. rendeltetésszerű alkalmazását meghatározzák /anyag, összetétel, szerkezet, alak, méretek, kivitel stb./;
- b/ termékek, termények választékára;
- c/ kifejezésekre és fogalmakra, jelölésekre, ábrázolás- és írásmódokra, mérési és számítási eljárásokra;
- d/ dokumentációs és egyéb rendszerező módszerekre, ügyviteli eszközökre.

A felsorolt szabványosítási területek áttekintése nyomán világossá válik, hogy a könyvtárügy és a dokumentáció területén is fontos szerepet tölt be a szabványosítás. A könyvtárakkal, a könyvvel, a dokumentumokkal és általában a dokumentációval kapcsolatban számtalan olyan művelet, munkaeszköz vagy eljárás merül fel, amely tömegesen ismétlődik, amelynek gazdaságos megoldását a szabványosítás elő tudja mozdítani. Különösen nagy jelentősége van azonban a dokumentációs szabványosításnak azért is, mert rendkívül megkönnyíti - lehetne mondani, hogy egyáltalában lehetővé teszi - a könyvtári és dokumentációs szolgáltatások, termékek stb. ki c s e r é l é s é t, elősegíti a hazánkban és világszerte egyre inkább ki-fejlődő egy ü t t m ü k ö d é s t a különféle könyvtári és dokumentációs szervek között.

A könyvtárügy és a dokumentáció területén egyre inkább megnyilvánuló irányzat a dokumentumok egyre hatalmasabb arányu szaporodása és sokrétűbb differenciálódása, a dokumentációs intézmények ezzel kapcsolatos terhelésének nagyarányu fokozódása. Nemcsak a dokumentumanyag egyre fokozódó mennyiségi növekedésével kell azonban számolnunk, hanem tekintetbe kell venni azt is, hogy az olvasóknak is egyre szélesebb és differenciáltabb tömegei veszik igénybe a könyvtári és dokumentációs szolgáltatásokat, ami szintén hozzájárul az érintett intézmények igénybevételének hatalmas arányu növekedéséhez.

Az említett fejlődési folyamat többé-kevésbé világszerte érvényesül. Különösen erőteljesen jelentkezik azonban a szocialista államokban, ahol hallatlan mértékben fokozódik a könyvtárak és a dokumentáció iránt támasztott igény, és ahol a könyvtárügy és a dokumentáció egyre fontosabb szerepet tölt be a népgazdaság fejlesztésében és a kulturális életben.

A könyvtárügy és a dokumentáció forradalmi átalakulásának időszakába léptünk. Ez az időszak ahhoz a korhoz hasonlítható, amikor az ipar kezdte átépíteni a háziipar és kézműipar kereteit, és rálépett a nagyipari fejlődés útjára. Hasonló folyamat előtt állnak könyvtári és dokumentációs intézményeink is, amelyek csak tudatos és tervszerű munkaszervezéssel oldhatják meg azokat a feladatokat, amelyek a korszerű tudományos kutatás és közművelődés követelményéből fakadnak. A korszerű munkaszervezést pedig az ismétlődő feladatok megoldásának szabványosítására kell alapozni.

A dokumentációnak a felszabadulás utáni hazai megszervezésével, könyvtárügyünk szocialista fejlődésének megindulásával egybeesik a fenti összefüggések tudatos felismerése. A felismerés nyomán alakult meg 1949-ben a könyvtári és dokumentációs szabványbizottság a Szabványügyi Hivatal keretében, amelyik ugyanebben az esztendőben alakult át szűk koncepciójú és hatósugaru intézményből a népgazdaság és a kulturális élet tudatos fejlesztését alátámasztó intézménnyé, tervgazdaságunk egyik legfontosabb központi szervévé. A szocialista építést közvetlenül segítő szabványosítás és a dokumentációs szabványosítás 10 éves évfordulójával kapcsolatban röviden összefoglaljuk a dokumentációs szabványosítás helyzetét, külföldi és nemzetközi vonatkozásait és soronkövetkező legfontosabb feladatait.

2. A hazai könyvtári és dokumentációs szabványosítás

Az 1949-ben az országos könyvtárak és könyvtári dokumentációs irányító szervek képviselőiből alakult könyvtári és dokumentációs szabványbizottság tevékenységét az 1. táblázatban feltüntetett országos szabványok jelzik.

Szakterületünket természetesen nemcsak ez a 19 szabvány érinti, hiszen sok olyan szabványt adott még ki a Szabványügyi Hivatal, amelyik - más szabványbizottság gondozásában - a dokumentumok keletkezésével, gyűjtésével, feldolgozásával és terjesztésével kapcsolatos kérdéseket szabályoz /pl. papírfórmátum, nyomdai szabványok stb./.

A szabványbizottság 10 éves eredményes tevékenységét a következő alapevető szempontok, illetve irányelvek vezérelték:

- a/ Mindenekelőtt mérlegelni kellett, hogy a kínálkozó nagyszámu feladat közül melyeket és milyen sorrendben vegyen munkába a Bizottság. Ki kellett választani a leglényegesebb feladatokat, azokat, amelyek helyes szabványosítási megoldása feltehetően a legnagyobb haszonnal járhat. Ugy véljük, hogy ennek a követelménynek lényegében eleget tettünk, hiszen a könyvtári cimleírás, a betűrendbe sorolás, a könyvek és folyóiratok belső elrendezése, a könyvtári ügyviteli nyomtatványok, a szakfordítások stb. szabályozásával sikerült a legfontosabb problémákat megnyugtatóan rendezni.
- b/ A szabványosítási feladatok kitűzésénél el kellett határolni a szabványba foglalandó előírásokat kiterjedés és mélység tekintetében. Ami a kiterjedést illeti, azt az irányelvet igyekeztünk követni, hogy egy-egy feladat kört lehetőleg összefoglalóan szabályozzunk egy-egy szabvány keretében. Ezért foglaltuk egységes szabványba a könyvtári cimleírási szabályokat /és nem szabályoztuk például külön-külön az egyes kiadványfajták cimleírását/, a betűrendbe sorolás szabályait /és nem szabályoztuk például külön-külön felhasználási célok szerint/, a könyvtári ügyviteli nyomtatványokat, a könyvtári elnevezéseket és meghatározásokat stb.
Ami a mélységet illeti, azt az elvet követtük, hogy csak tömegesen előforduló feladatokat szabályozzunk országos szabványban, az ezeken túlmenő részletkérdések megoldását vagy egyedi szervezési utasításokat az érdekelt szervezetnek önmaguknak kell kidolgozniuk, és végrehajtaniuk. A részfeladatokat tehát rangsorolni kell előfordulásuk gyakorisága szerint, és elsősorban azt kell szabványosítani, ami a dokumentációs szolgáltatás vagy a felhasználás terén /ez a két szempont nem mindig esik egybe!/ gyakran ismétlődik. A 2. táblázatban közölt elvi séma néhány példát tüntet fel ezzel kapcsolatban.
- o/ A szabványok egységes rendszert alkotnak, akár a dokumentációs szabványok csoportját, akár pedig valamennyi országos szabványt tekintjük. Ügyelni kell arra, hogy az egyes szabványok ne mondjanak egymásnak ellent, - sőt szervesen kapcsolódjanak egymáshoz. Így pl. tekintetbe kellett venni a dokumentációs szabványosítás során a más szabványbizottságok által kidolgozott szabvá-

nyok egész sorát, amelyek pl. a papirformátumokra, papiranyagra, egyéb anyagokra, könyvek méretére, tipográfiai kérdésekre stb. vonatkoznak. Egyes könyvtári szabványok tartalmaznak még következetlenségeket, kisebb ellentmondásokat rokontárgyu szabványokkal; ezek fokozatos kiküszöbölése a szabványbizottság egyik jövőbeli feladata.

- d/ Szabványaink elsősorban a könyvtári és dokumentációs gyakorlat színvonalának emelését szolgálják. Ez a célkitűzés teljesen egybevág azzal a feladattal, hogy új könyvtárosok és dokumentalisták ezreit képezzük ki, és tegyük alkalmassá korszerű könyvtári és dokumentációs módszerek elsajátítására és alkalmazására. Szabványalkotási tevékenységünk során nagy jelentőséget tulajdonítottunk a szabványok instrukatív jellegének, és nagy gondot fordítottunk arra, hogy a szabványok terjedelmének és mélységének megállapításánál, szövegezésénél messzemenően tekintetbe vegyünk az oktatás és képzés legáltalánosabb szempontjait.
- e/ Végül - de nem utolsósorban - meg kell említeni a dokumentációs szabványosítás nemzetközi vonatkozásait. Szabványbizottságunk röviddel megalakulása után bekapcsolódott az ISO /International Standardizing Organisation = Nemzetközi Szabványügyi Szervezet/ munkájába, és tevékenyen résztvett dokumentációs szabványbizottsága /TC 46/ feladatainak megoldásában. A hazai szabványosítás során törekedtünk a külföldi, a nemzetközi szabványosítás eredményeinek a felhasználására, tapasztalatainak átvételére, megfordítva pedig közreműködtünk a nemzetközi szabványosítási feladatok megoldásában.

Minden szabvány valójában csak akkor ér valamit, ha a lakalmazzák. Szabványainkkal kapcsolatban ez a követelmény általában teljesül. A könyvtárosok, a kiadóvállalatok, a könyvvel foglalkozó egyéb intézmények és személyek, továbbá az érdekelt irányító szervek szívesen fogadták a szabványbizottság működését és az általunk kidolgozott országos szabványokat. A szabványok és alkalmazásuk elterjedését mutatja többek között az a körülmény is, hogy mindegyik szabványunk több kiadásban jelent meg /4. táblázat/, átlagos példányszámuk 900, az 1954-ben könyvformájában 1000 példányban kiadott szabványgyűjtemény [2] pedig már 1955 óta nem kapható /új bővített kiadása jelenleg készül, és előreláthatólag a jövő év elején meg fog jelenni/.

Az elmúlt tíz esztendőben lényegében leraktuk a dokumentációs szabványosítás alapjait, kidolgoztuk, és átültettük a gyakorlatba a legfontosabb feladatok szabványait. Nem kisebb feladatok várnak a szabványbizottságra a jövőben.

Legnagyobb feladatunk a könyvtári címleírási szabályok átdolgozása. Az 1952-ben kiadott szabvány több vonatkozásban módosításra, illetve kiegészítésre szorul. A hírlapok, folyóiratok és egyéb nem folyóirat jellegű időszak kiadványok címleírását 1959 folyamán már újra szabályoztuk, de hasonlóképpen átdolgozásra szorulnak a könyvek és egyéb kiadványfajták címleírásával kapcsolatos egyes rendelkezések is.

Ez a hazai feladat szerencsésen kapcsolódik a nemzetközi katalógizálási irányelveknek világszerte folyó kidolgozásához, amelyet az IFLA szervez, és irányít az UNESCO megbízásából. Az 1959-ben Londonban e tárgyban tartott nemzetközi értekezlet meghatározta az 1961-re tervezett nemzetközi katalógizálási konferencia tematikáját [3]. Ebbe a nemzetközi munkába Magyarország is bekapcsolódott. A Művelődésiügyi Minisztérium Könyvtárosztályának döntése alapján katalógizálási munkabizottság alakult a Könyvtártudományi és Módszertani Központ keretében, amelynek tagjai az Országos Dokumentációs Bizottság képviseletében SEBESTYÉN Géza és LÁZÁR Péter, a Szabványügyi Hivatal könyvtári és dokumentációs szabványbizottsága képviseletében BARTA Gábor és SZÁSZ Károly, az Országos Könyvtárügyi Tanács katalógizálási szakbizottsága képviseletében GORIUPP Alisz és HORVÁTH Magda, a Könyvtárosok Szabó Ervin Köre /az IFLA magyar tagszervezete/ képviseletében DOMANOVSKY Ákos és MORAVEK Endre. A Bizottság közvetlen feladata a nemzetközi katalógizálási irányelvek kidolgozásával kapcsolatban a magyar álláspont és javaslat kidolgozása az IFLA részére. A katalógizálási alapelvek módszeres feldolgozásához és a külföldi irányelvek tanulmányozásához szervesen kapcsolódik további feladatként a könyvtári címleírási szabályok /MSz 3424/ felülvizsgálata és módosításának kidolgozása, továbbá a szabványt kiegészítő részletes katalógizálási kézikönyv és példatár összeállítása. Ebben a minőségben a munkabizottság a szabványbizottság feladatait látja el. A munkabizottság tehát elvi katalógizálási feladatokhoz kapcsolódóan foglalkozik a szabvány revíziójával és átdolgozásával, ami biztosíték arra, hogy a szabvány módosított és kiegészített változata a legkorszerűbb elveket és módszereket fogja tartalmazni.

Hasonló jellegű nagyterjedelmű feladat az 1955-ben kiadott könyvtári terminológiai szabvány felülvizsgálata és kiegészítése. Meg kell vizsgálni részletesen a terminológia hatékonyságát, alkalmazásának tapasztalatait, és számos új fogalommal - elsősorban a dokumentációt érintő, időközben kikristályosodott fogalmakkal - kell a szabványt kibővíteni.

Foglalkozni kell a továbbiakban még a folytatásokban megjelenő művek kötetésének, a mikrofilmtechnika és a lyukkártyatechnika bizonyos területeinek szabványosításával, célszerű volna irányelveket kidolgozni tudományos és ismeretterjesztő

művek kéziratának kidolgozására és összeállítására.

A szabványok kidolgozásánál a múltban is figyelembe vettük a különféle könyvtár típusok, majd - a könyvtárügyi törvény végrehajtásának megindítása után - a könyvtári hálózatok sajátos szempontjait. A műszaki termelési és a műszaki felsőoktatási hálózat központjának képviselői rendszeresen közreműködtek a szabványok kidolgozásában. A könyvtári címléírás szabályoknak a folyóiratok címléírása tekintetében való módosítása, illetve kiegészítése során pedig a többi szakkönyvtári hálózat központjával együtt több szakkönyvtárost is bevontunk a szabványtervezet kidolgozásába.

A jövőben még szorosabbra kell fűzni a kapcsolatokat a szabványbizottság és a hálózati központok között, hiszen a hálózati központok a szabványosítási igények és szükségletek felmérésével és a gyakorlati tapasztalatok birtokában sok segítséget nyújthatnak a szabványbizottságnak. Ugyanakkor azonban nagyobb súlyt kellene helyezni a hálózati módszertani munka keretében a szabványosítás kérdéseire.

3. A külföldi és nemzetközi dokumentációs szabványosítás

Külföldön is jelentősen előrehaladt az utóbbi években a dokumentációs szabványosítás. Az 1958. évi helyzetet áttekinthetjük a FID idevágó kiadványa alapján [4], amelyet M. SCHUCHMANN állított össze. SCHUCHMANN tágabban értelmezi a dokumentációs szabványokat, mint tanulmányunk, és összeírta a dokumentáció határterületeire és kérdéseire /papír, jelölések, ügyvitel stb./ vonatkozó szabványokat is.

A nemzetközi összehasonlításban sincs mit szégyenkesnünk, amint azt a következő adatok igazolják, amelyek a tág értelemben vett dokumentációs szabványok számát közlik /1957 vagy 1958. évi állapot/:

Németország /NDK és NSZK/	52 szabvány
Spanyolország	44 "
Magyarország	38 "
Franciaország	35 "
Hollandia	29 "
Belgium	29 "
Anglia	25 "
Portugália	25 "
Dánia	21 "
Lengyelország	19 "
Finnország	19 "
Norvégia	17 "
Románia	16 "

Az adatok értékeléséhez hozzá kell még fűzni, hogy sok országban nem törekednek arra, hogy egyetlen szabványba foglalják össze egy kérdés csoport szabályozását. Így például Spanyolországban 9 szabványt adtak ki különféle könyvtári ügyviteli nyomtatványokról, Franciaországban 3 szabványra

oszlának a címleirási szabályok, és 3 szabvány foglalkozik egy-egy könyvtári ügyviteli nyomtatvánnyal, Belgiumban 4 szabvány, Indiában pedig 6 szabvány ölel fel a mi egységes könyvszabványunkban érintett kérdéseket. Ennek tükrében közöljük a következő néhány adatot a szoros értelemben vett könyvtári és dokumentációs szabványok számáról:

Belgium	20 szabvány
Spanyolország	17 "
Németország /NDK és NSZK/	16 "
Franciaország	16 "
Magyarország	15 "
Lengyelország	11 "
India	11 "

Már említettük a dokumentációs szabványosítás nemzetközi szervének, az ISO TC 46 dokumentációs szabványbizottságának tevékenységét. A TC 46 tagjai sorába tartozik 22 működő és 13 megfigyelő tag, tehát összesen 25 ország, köztük a Szovjetunió, Csehszlovákia, Lengyelország, Románia és Magyarország képviselője [5]. Ez a bizottság több nemzetközi ajánlást dolgozott ki /3. táblázat/, amelyeket Magyarország is hivatalosan elfogadott; jelenleg is több nemzetközi ajánlás kidolgozása van folyamatban. Bizottságunk tevékeny részt vállalt a TC 46 munkájában, és számos észrevételt és javaslatot tett a bibliográfiai hivatkozásoknak, folyóiratok belső elrendezésének, folyóiratok és egyéb kiadványok tartalomjegyzékének, folyóiratcikkek belső elrendezésének, szakirodalmi művek kivonatainak és szerzői kivonatoknak szabványosításával kapcsolatban.

Az 1960. júniusban Londonban tartott legutóbbi bizottsági ülésen, amelyen Barta Gábor, a könyvtári és dokumentációs szabványbizottság titkára képviselte Magyarországot, gazdag program szerepelt napirenden. Elfogadták a bibliográfiai hivatkozások részletes adatairól szóló tervezetet, ezt rövidesen végleges formába önti a bizottság titkársága. Megállapodtak a könyvek címlapjára, tartalomjegyzékére és mutatóira vonatkozó ajánlástervezet alapelveiben. Határozatot hoztak új szabványosítási feladatok megoldására és a következő ajánlástervezetek kidolgozására: időszaki kiadványok nevében szereplő általános fogalmak /pl. Bulletin, Journal stb./ rövidítései; bibliográfiai kartotékcédulák mérete és szövegének elrendezése; héber írásjelek átírása; mikromásolatok készítésére, szolgáltatására és cseréjére vonatkozó nemzetközi kódrendszer. Ezenkívül foglalkozik a Titkárság a peremlyukasztásos kézi lyukkártyák és a kínai írásjelek átírása szabványosítási lehetőségeinek vizsgálatával. Fontos határozat született a nemzetközi katalógizálási irányelveknek az IFLA által előkészített kidolgozásával kapcsolatban is. A TC 46 közvetlen kapcsolatba lép az IFLA-val, és hivatalosan képviseltetni óhajtja magát háromtagu delegációval az 1961. évi nemzetközi katalógizálási konferencián.

Végül pedig megtette a TC 46 az első lépéseket egy bibliográfiai osztályozási rendszer nemzetközi szabványosítására felé; felkéri a FID-et szakértői vélemény kidolgozására, amely összefoglalja, hogy milyen követelményeket kell egy ilyen nemzetközi osztályozási rendszernek kielégítenie, különös tekintettel a rendszer folyamatos fejlesztési lehetőségeire és a gépi osztályozás kívánalmaira.

A TC 46 távlati programját jórészt a FID javaslatai alakították ki [6], [7]. Nem enyhültek azonban a londoni ülés nyomán azok a nehézségek, amelyek a dokumentációs szabványosítás nemzetközi fejlesztését gátolják [7]. A TC 46 nagyon nehézkesen működik, ezáltal munkája elmarad egyre több ország fejlődő nemzetközi szabványosítása mögött. Nem készült átfogó nemzetközi szabványosítási program, több területen továbbra is elaprózódik a szabványosítás egyes kiragadott részletekérdésekre. Ezeknek a hiányosságoknak a felszámolásával sokkal hatékonyabbá válnék a nemzetközi együttműködés a dokumentációs szabványosítás és - ennek révén - általában a dokumentáció terén.

dr. Lázár Péter

Irodalom

- [1] 44/1959./XI.19./Korm.rendelet a szabványosításról.
- [2] Könyvtári és könyvtári vonatkozású szabványok gyűjteménye. /MSz Szabványgyűjtemények 3./ Tervgazd.K.Bpest, 1954, 212 p.
- [3] Bulletin des Bibliothèques de France, 1959. 7-8.sz. p.367-374.
- [4] SCHUCHMANN, M.: Bibliographie der Normen für das Gebiet der Dokumentation. Bibliography of standards on documentation. Bibliographie des normes pour la documentation. La Haye, 1958, Fédération Internationale de Documentation, 107, 1 p.
- [5] DEZSÉNYI B.: A Nemzetközi Szabványügyi Szervezet /ISO/ és a tudományos dokumentáció nemzetközi szabványosítása. = Az Országos Széchényi Könyvtár Évkönyve, 1958. OSZK, Bp.1959, p.183-193.
- [6] A Nemzetközi Dokumentációs Szövetség távlati programja. /Külföldi Könyvtári Szakirodalom 6./ Könyvtártudományi és Módszertani Központ - Országos Dokumentációs Bizottság, Bp. 1960. 60 p.
- [7] VOORHOEVE, N.A.J.: Szabványosítás a dokumentáció területén. = Könyvtári Figyelő, 1960, 1-3.sz. p.36-42.
- [8] LÁZÁR P. - BARTA G.: A nemzeti és nemzetközi szabványosítás összhangjának problémája a könyvtárügy és a dokumentáció területén. Sajtó alatt.

Magyar könyvtári és dokumentációs szabványok

1. MSz 3406-50 Könyvtári és dokumentációs címfelvételi lap. 2 p.
2. MSz 3407-50 Könyvtári és dokumentációs osztólap. 1 p.
3. MSz 3394-51 A cirilbetűs címek átírása könyvtári és dokumentációs célokra. 5 p.
4. MSz 3404-51 Folyóiratcím-rövidítések. 15 p.
5. MSz 3449-52 Könyvtári bélyegzés. 3 p.
6. MSz 3424-52 Könyvtári címleirási szabályok. 62 p.
7. MSz 3403-53 Könyvtári berendezés. Kartotéktartó-fiók és szekrény. 9 p.
8. MSz 3498-54 Mikrofényképezés és mikrofelvétel-tárolás. 3 p.
9. MSz 3396-54 Könyvtári ügyviteli nyomtatványok. 20 p.
10. MSz 3448-55 Könyvtári állományleltározás. 4 p. + 8 t.
11. MSz 2155-55R Könyvtári elnevezések és meghatározások. 42 p.
12. MSz 3398-55 Szakirodalmi tájékoztató /dokumentációs/ kiadványok. 8 p.
13. MSz 3497-57 Bibliográfiai hivatkozások. /Az MSz 3497-52 helyett./ 10 p.
14. MSz 3963-57 Időszaki kiadványok /hírlapok, folyóiratok stb./ jegyzékeinek, illetve bibliográfiáinak szabályai. 10 p.
15. MSz 3401-58 A betűrendbe sorolás szabályai. /Az MSz 3401-52 helyett./ 23 p.
16. MSz 3964-58 Szakirodalmi fordítások alaki és egyes tartalmi követelményei. 8 p.
17. MSz 3402-59 Könyvek címlapja, belső elrendezése és kolofonja. /Az MSz 3402-52 helyett./ 9 p.
18. MSz 3405-59 Folyóiratok fedőlapja, belső elrendezés és tipográfiája. /Az MSz 3405-51 helyett./ 6 p.
19. MSz 3424-59 Könyvtári címleirási szabályok. /Hírlapok, folyóiratok és nem folyóiratjellegű időszaki kiadványok címleirása; az MSz 3424-52 kiegészítése./ 17 p.

Felhasználás			
Sok munkahelyen		Kevés munkahelyen	
gyakran	ritkán	gyakran	ritkán
Betűrendbe sorolás Bibl. hivatkozás		Bonyolult címléírás esetek	Bonyolult címléírás esetek
Szabadelmek címléírása	Bonyolult címléírás esetek		
Szalfordítás sok egységsítése Könyvek, folyóiratok stb. Szerkesztése		Microfilm-tárolás Bonyolult címléírás esetek	
Folyóiratbibiográfia szekesztése			
Szolgáltatás, előállítás			
kevés munkahelyen		sok munkahelyen	
ritkán	gyakran	ritkán	gyakran

Az ISO TC 46 által kidolgozott nemzetközi ajánlások

1. ISO R 4-1953	Code international pour l'abréviation des titres de périodiques. /A folyóirat-cimek rövidítésének nemzetközi szabályai./ 4 p.
2. ISO R 8-1954	Présentation des périodiques. /Folyóiratok belső elrendezése./ 8 p.
3. ISO R 9-1954	Système international pour la translittération des caractères cyrilliques. /Cirill írásjelek nemzetközi átírási rendszere./ 7 p.
4. ISO R 18-1955	Sommaire de périodiques ou d'autres documents. /Folyóiratok és egyéb kiadványok tartalomjegyzéke./ 3 p.
5. ISO R 30-1956	Manchette bibliographique./Címszegély./ 4 p.
6. ISO R 77-1958	Références bibliographiques. Éléments essentiels. /Bibliográfiai hivatkozások. Lényeges adatok./ 7 p.
7. ISO Draft R 17-1952	Reproduction photographique de documents sur papier /copies lisibles sans intermédiaire optique/. Formats. /Dokumentumok fényképeszeti úton történő többszörözése, optikai leolvasókészülékek figyelembevétele nélkül. Méretek./
8. ISO Draft R 68-1955	Microcopies sur supports transparents. /Mikromásolatok áttetsző alapon./
9. ISO Draft R 165-1958	Présentation des articles de périodiques. /Folyóiratcikkek belső elrendezése./ 4 p.

4.táblázat

A magyar könyvtári és dokumentációs szabványok meg-
jelenési példányszáma

Jel	Kiadások száma	Példány- szám	Jel	Kiadások száma	Példány- szám
2155	2	450	3406	3	800
3394	2	1000	3407	3	900
3396	3	1300	3424	3	1200
3398	2	600	3448	3	800
3401	3	1700	3449	2	900
3402	4	1400	3497	3	1200
3403	2	700	3498	2	600
3404	2	500	3963	2	600
3405	3	800	3964	2	700
Összes példányszám:		16 150 db	Átlagos példányszám:897 db		

Lázár, P.: Standardization in the field of library economy and documentation

The 10th anniversary of the reorganisation of the Hungarian Office for Standardization and of the setting up of the Committee for library and documentation standardization gives rise to sum up achievements and failures of standardization in that field. The reason of the growing importance of standardization lies chiefly in the continually rising flood of documents and increasing number of users, as a consequence of which the stress upon libraries and documentation centres shows an upward tendency. This evolution urges these institutions to apply modern methods of work-shop organisation, to apply among others standardisation.

During these 10 years the Hungarian Committee prepared 19 national standards /Table 1/ on the following principles: a/ to determine priorities for preparing standards according to their relative importance; b/ to set out correctly width and depth of each standard /width: as determined by concentration of complex themes into a common standard; depth: as determined by standardizing only tasks occurring very frequently/; c/ to watch over interconnections in the system of standards; d/ to use standards for training of librarians and documentalists; e/ to take account of the international aspects of standardization. The propagation of our standards may be measured by repeated issues and by the number of copies /Table 4/.

Among future tasks the following should be mentioned: the revision of cataloguing rules /MSz 3424-52/, preparation of materials for the International Conference on Cataloguing Principles to be held 1961 in Paris, revision and extension of standard terminology for libraries and documentation /MSz 2155-55 R/.

FID Publ.No.303, prepared by M. SCHUCHMANN, offers a concise view of standardization abroad and on the international scene. ISO TC 46 voted important resolutions on its last session, London, June 1960. concerning bibliographic references, title pages, contents' lists and indexes of books, further on the future program of the TC 46. This program has been strongly influenced by the plans set out in the Outline of the Long-term Policy of the FID. It seems to be desirable to strengthen coordination and planning in international standardization in order that standardization may play a more effective role in improving international relations.